



ФІНАНСОВО–КРЕДИТНА І ГРОШОВА ПОЛІТИКА

УДК 336.2

JEL Classification H20, H56

DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.1.10>

Назаркевич І.Б.,
д-р екон. наук, доцент,
професор кафедри фінансового менеджменту,
Олійник О.І.,
здобувач освітнього ступеня «магістр» спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Nazarkevych I.B.,
dr.sc.(econ.), assoc. prof.,
professor at the department of financial management,
Oliinyk O.I.,
acquirer of a master's degree in
specialty 072 "Finance, banking, insurance and stock market",
Ivan Franko National University of Lviv

THE INFLUENCE OF TAX POLICY ON THE FORMATION OF THE FINANCIAL SECURITY OF THE STATE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Постановка проблеми. Інтеграція України в європейське співтовариство в умовах глобалізації світової економіки зумовлює необхідність забезпечення економічного зростання та розвитку ринкової економіки, впровадження цілеспрямованої державної стратегії розвитку. Досягнення стабільності фінансової сфери в умовах економічної нестабільності є критерієм стану держави та рівня життя її населення, а забезпечення її фінансової безпеки вважається одним із ключових завдань реалізації стратегічних пріоритетів [1].

Важливу роль для підтримки економічної стабільності країни, системного надходження коштів до державного бюджету та забезпечення її фінансової безпеки в умовах воєнного стану відіграє ефективна організація роботи Державної податкової служби, що відображає актуальність даної проблематики в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення фінансової безпеки держави висвітлено у працях українських науковців. Так, важливість стабільності економіки через ефективне податкове адміністрування та протидію ухиленню від сплати податків як елемент фінансової безпеки держави підкреслюють Н. Ситник, А. Гукалюк, А. Стасишин, Л. Слобода [1]. На важливості ролі податкової політики для легалізації тіньових доходів і посилення контролю за сплатою податків у забезпеченні фінансової безпеки держави акцентує Д. Товстуха [2]. Водночас І. Ясько розглядає питання про можливості та ризики зниження податків [3]. У соціальних мережах регулярно оновлюється інформація щодо запровадження нових електронних сервісів для платників податків з метою забезпечення прозорості та ефективності адміністрування [4; 5] та висвітлюється питання важливості забезпечення ефективної системи оподаткування для відновлення економіки держави на сторінках медіа, зокрема Укрінформ [6-8].

Таким чином, сучасні дослідження підтверджують важливість формування ефективної податкової політики та її адаптації до поточних економічних умов, посилення контролю за сплатою податків та використання інструментів податкового регулювання для забезпечення фінансової безпеки держави. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання оцінки впливу податкової політики на фінансову безпеку держави в умовах воєнного стану, а також підходи щодо розробки механізмів податкового регулювання, спрямованих на економічну стабілізацію в умовах кризи.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу податкової політики на формування фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану.

Для реалізації окресленої мети визначено низку завдань, зокрема з'ясування причинно-наслідкових зв'язків впливу податкової політики на фінансову безпеку; дослідження динаміки і структури податкових надходжень; здійснення оцінки фіскальної безпеки України; розробка рекомендацій щодо удосконалення податкової політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах податкова політика має важливе значення для економічного розвитку держави та забезпечення її фінансово-економічної безпеки з позицій мобілізації, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів державного бюджету. З іншого боку, податкова політика має врахувати інтереси платників податків.

Відповідно, ефективна податкова політика має бути збалансованою, забезпечуючи достатні надходження до бюджету та створюючи належні стимули для економічного зростання. При цьому, важливо враховувати соціальні наслідки податкової політики, щоб забезпечити справедливий розподіл податкового тягаря. Тому критично необхідним є розуміння причинно-наслідкових зв'язків впливу податкової політики на фінансову безпеку країни (див. табл. 1).

Таблиця 1

Причинно-наслідкові зв'язки впливу податкової політики на фінансову безпеку країни

Вплив	Причини	Наслідки
Вплив на формування державного бюджету	Зміни в податкових ставках (підвищення/ зниження), введення нових податків або скасування існуючих.	- збільшення або зменшення податкових надходжень до бюджету; - зміна структури доходів бюджету; - вплив на дефіцит або профіцит бюджету.
Вплив на економічну активність	Високе податкове навантаження на підприємства та населення.	- зниження інвестиційної активності; - зменшення споживчого попиту; - тінізація економіки; - зниження темпів економічного зростання.
Вплив на соціальну стабільність	Нерівномірний розподіл податкового тягаря, високі податки на доходи населення.	- зростання соціальної напруги; - посилення нерівності доходів; - зниження рівня життя населення.
Вплив на зовнішньоекономічну діяльність	Неконкурентоспроможна податкова система порівняно з іншими країнами.	- відтік капіталу з країни; - зниження інвестиційної привабливості; - погіршення торговельного балансу.
Вплив на боргову стійкість	Недостатні податкові надходження для покриття державних витрат, зростання дефіциту бюджету.	- зростання державного боргу; - збільшення витрат на обслуговування боргу; - підвищення ризику боргової кризи.
Вплив на фінансову безпеку	-	- зниження фінансової стійкості держави; - зростання ризиків фінансових криз; - обмеження можливостей держави в реалізації соціально-економічних програм.

Джерело: сформовано авторами

Розуміння ефективності державної податкової політики вимагає дослідження динаміки і структури податкових платежів.

Динаміку надходжень від сплачених податків та зборів платниками за період 2021–2023 рр. представлено на рис. 1.

У 2021 році надходження до загального фонду бюджету були найвищими майже за всіма категоріями податків, однак у 2022 та 2023 роках відбулось їх поступове зниження. Екологічний податок, рентна плата, акцизний податок, податок на прибуток, ПДВ та ПДФО зменшилися, що є наслідком зниження ділової активності, зокрема різке зниження акцизного податку відбулось через труднощі з реалізацією підакцизних товарів, зменшення екологічного податку і рентної плати через скорочення виробничої діяльності в окупованих регіонах та зменшення надходжень від ПДВ та ПДФО через спад споживання та втратою робочих місць. У 2023 році спостерігається часткове зростання надходжень від податку на прибуток через адаптацію бізнесу до нових умов, а також незначне зростання інших податків, що демонструє перші ознаки економічної стабілізації в умовах воєнного часу.

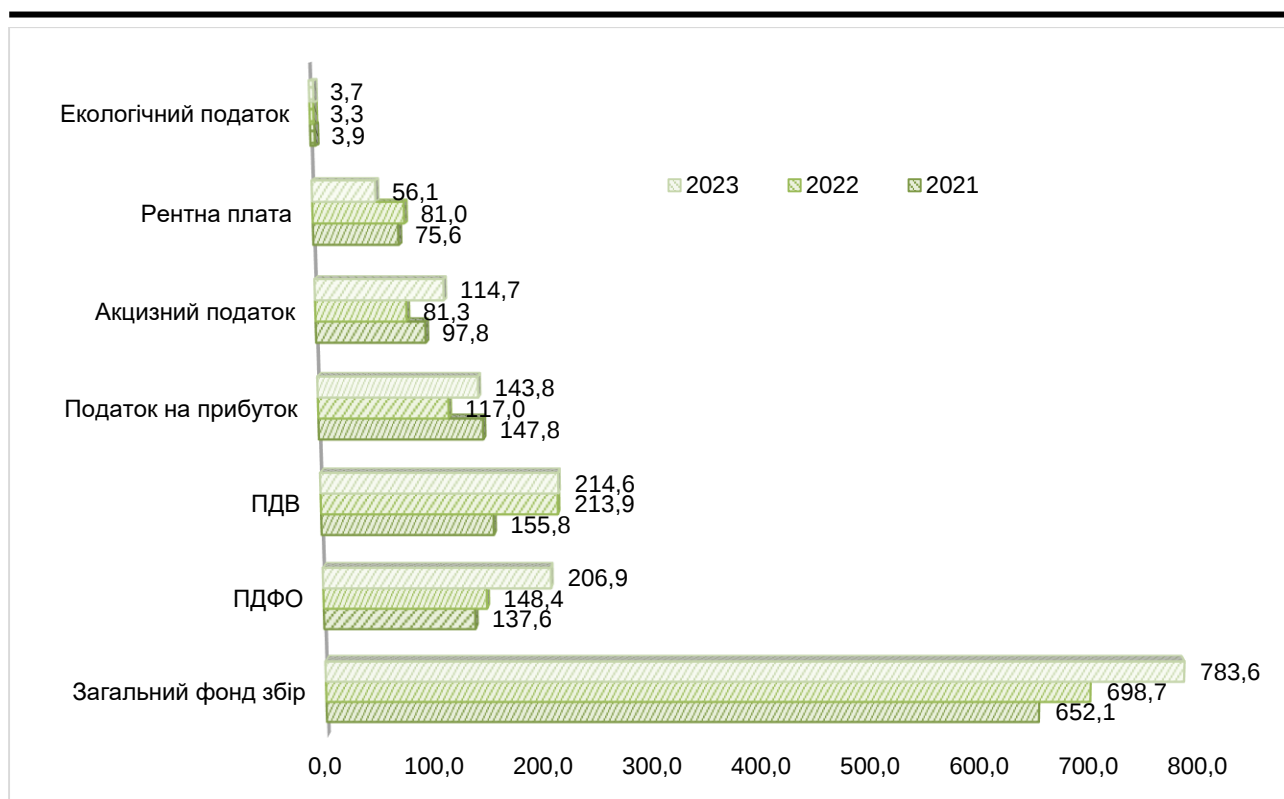


Рис. 1. Динаміка податкових надходжень до загального фонду державного бюджету за 2021–2023 рр., млрд грн

Джерело: побудовано за даними [4; 9]

Для стимулювання податкових надходжень у період воєнного стану урядом країни розроблено низку заходів, а саме були введені тимчасові податкові пільги для малого та середнього бізнесу, що дало можливість підприємствам продовжувати свою діяльність, незважаючи на економічні труднощі [8], водночас державою посилено контроль за сплатою ПДВ та акцизних податків, що дозволило частково компенсувати втрати від інших видів зборів [3]. Такі заходи сприяли стабілізації податкової системи, забезпечуючи фінансування критичних державних програм і підтримку обороноздатності країни. Уряд продовжує шукати баланс між підтримкою економіки та наповненням бюджету, що є важливим викликом у поточних умовах.

Така адаптивність до викликів сприяє збереженню життєздатності економіки та підтримує бізнес в умовах воєнного часу.

Разом з тим, іншою важливою діяльністю Державної податкової служби (ДПС) для адаптації податкової системи та покращення організації її роботи в сучасних умовах є впровадження цифрових інструментів і платформ. Наприклад, створення та розвиток електронних сервісів, таких як «Моя податкова», «Податковий блок», «Електронний кабінет платника податків», сприяє підвищенню прозорості та доступності послуг, а також спрощує взаємодію між державою та бізнесом [5].

Важливо також зазначити, що однією з функцій податкової служби для забезпечення дотримання громадянами податкової політики є й контроль за правильністю сплати податків та зборів. Контроль включає в себе нагляд за своєчасною і повною сплатою податків та моніторинг порушень податкового законодавства, а саме недоплата податків, ухилення від їхньої сплати та інші зловживання. Динаміка надходжень від фіксованих порушень представлена на рис. 2.

Структура податкових надходжень за порушеннями демонструє найбільші показники у 2021 році (63455,7 млн грн), спад у 2022 році (19585,8 млн грн) та часткове зростання у 2023 році (45940,83 млн грн). Основними джерелами надходжень залишаються податок на прибуток, ПДВ, акцизний податок та єдиний внесок.

Таким чином, важливими є не лише джерела податкових надходжень, але й необхідність посилення контролю за сплатою цих податків, що стає особливо актуально в умовах обмеженого бюджету, коли ефективне адміністрування і мінімізація податкових порушень стають ключовими для забезпечення фінансової стабільності держави.

Для оцінювання ефективності дій держави у сфері встановлення, правового регулювання та організації справляння податків і зборів важливо визначити, наскільки податкова політика сприяє формуванню фінансової безпеки. Для цього використаємо метод інтегральної оцінки рівня фіскальної безпеки.

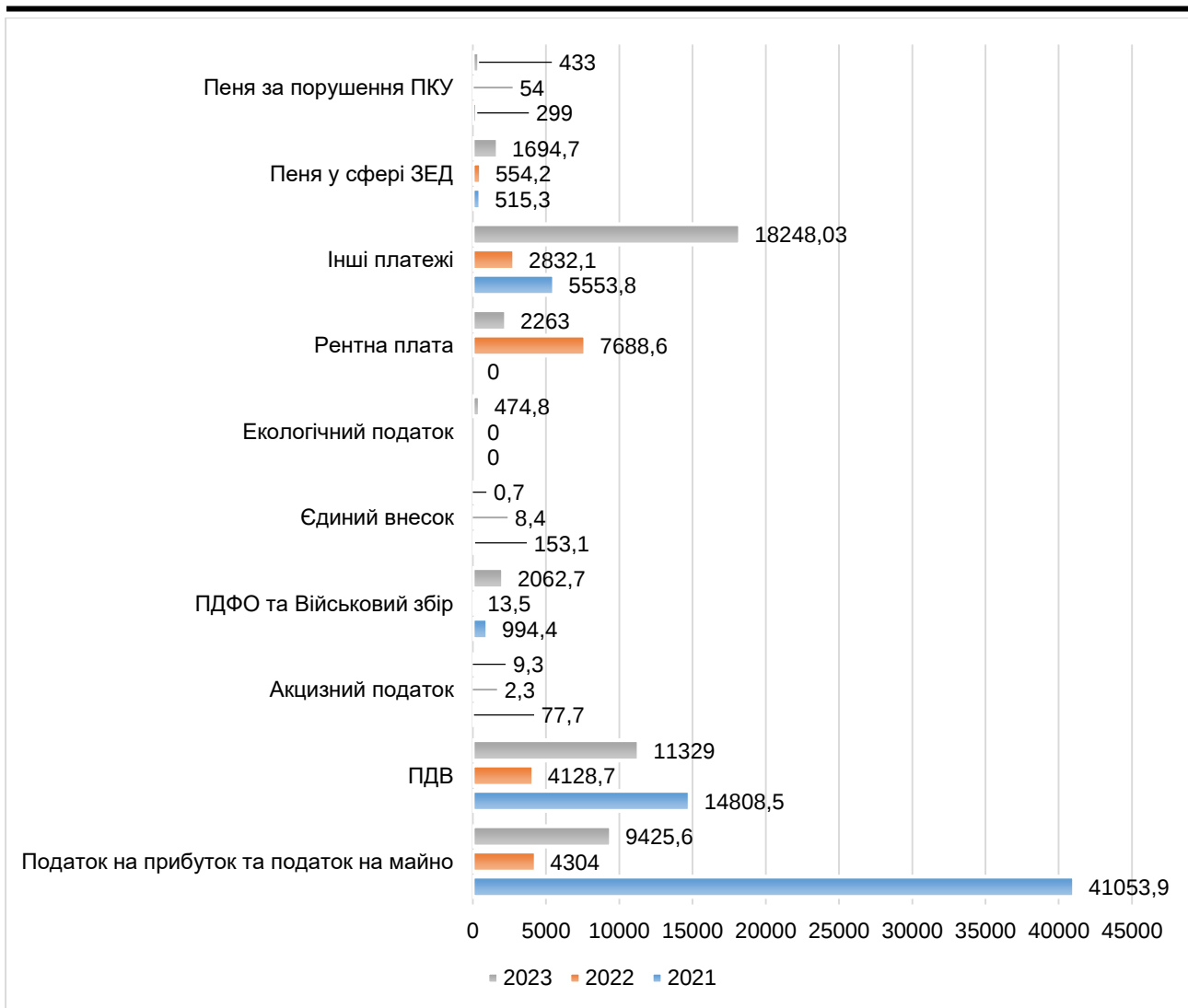


Рис. 2. Фіксовано порушень Державною податковою службою за період 2021–2023 рр., млн грн

Джерело: побудовано за даними [4]

У табл. 2 наведено вхідні дані для розрахунку індикаторів фінансової безпеки країни за 2021–2023 рр.

Таблиця 2

Вхідні дані для розрахунку індикаторів фінансової безпеки України за 2021–2023 рр., млн грн

№	Показники	2021	2022	2023
1	Грошовий агрегат М2	2 069 606,0	2 500 502,1	3 076 432,7
2	Валовий внутрішній продукт (номінальний)	5 459 574,0	5 191 028,0	6 537 825,0
3	Доходи зведеного бюджету (ЗБ)	1 662 242,7	2 196 273,3	3 104 306,5
4	Дефіцит ЗБ	186 908,3	844 827,9	1 327 700,7
5	Видатки ЗБ	1 844 377,7	3 043 499,1	4 440 940,2
6	Загальний обсяг державного боргу	2 671 827,6	4 071 683,1	5 519 483,9
7	Видатки на погашення та обслуговування державної позики	157 591,8	160 262,1	249 349,9
8	Податкові надходження ЗБ	1 453 804,1	1 343 225,0	1 638 085,0
9	Податковий борг ЗБ, млрд грн	105,7	106,6	145,9
10	Обсяг міжбюджетних трансфертів	202 733,3	136 803,3	177 385,2
11	Доходи місцевих бюджетів	580 699,2	555 097,1	652 609,1
12	Обсяг трансфертів ПФУ, млрд грн	195,3	188,5	213,8
13	Рівень інфляції, %	110,0	126,6	150,1

Джерело: побудовано за даними [3; 5; 8; 10]

Користуючись Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, проведемо розрахунки індикаторів фінансової безпеки України за 2021–2023 рр. В табл. 3 розраховано кожен з індикаторів за вхідними даними.

Таблиця 3

Аналіз індикаторів фінансової безпеки за 2021–2023 рр., %

Індикатор		Формула	2021	2022	2023	Порогові значення
I ₁	Рівень монетизації економіки	табл. 2 (ряд. 1 / ряд. 2 × 100)	37,91	48,17	47,06	40;65;80;100
I ₂	Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет	табл. 2 (ряд. 3 / ряд. 2 × 100)	30,45	42,31	47,48	25;30;32;36,5
I ₃	Рівень дефіциту (профіциту) зведеного бюджету до ВВП	табл. 2 (ряд. 4 / ряд. 2 × 100)	3,42	16,27	20,31	5;2;-1;0,5
I ₄	Відношення дефіциту (профіциту) бюджету до видатків зведеного бюджету	табл. 2 (ряд. 4 / ряд. 5 × 100)	10,13	27,76	29,90	12;7;5;3
I ₅	Відношення загального обсягу державного боргу до ВВП	табл. 2 (ряд. 6 / ряд. 2 × 100)	48,94	78,44	84,42	60;20;15;10
I ₆	Рівень боргового навантаження на бюджет	табл. 2 (ряд. 7 / ряд. 5 × 100)	8,54	5,27	5,61	15;7;5;3
I ₇	Рівень податкового навантаження на економіку	табл. 2 (ряд. 8 / ряд. 2 × 100)	26,63	25,88	25,06	30;28;25;22
I ₈	Відношення обсягу податкового боргу до ВВП	табл. 2 (ряд. 9 / ряд. 2 × 100)	1,94	2,05	2,23	5;3;1;0,5
I ₉	Частка міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів	табл. 2 (ряд. 10 / ряд. 11 × 100)	34,91	24,64	27,18	30;28;25;20
I ₁₀	Рівень трансфертів з державного бюджету до ВВП	табл. 2 (ряд. 10 / ряд. 2 × 100)	3,71	2,64	2,71	10;7;4;3
I ₁₁	Рівень трансфертів Пенсійному фонду України до загальних доходів зведеного бюджету	табл. 2 (ряд. 12 / ряд. 3 × 100)	11,75	8,58	6,89	12;7;4;3
I ₁₂	Рівень інфляції (рік до попереднього року)	табл. 2 ((ряд. 13 – ряд. 13 поперед. року) / ряд. 13 поперед. року × 100)	4,76	15,09	18,56	10;5;3;2
I ₁₃	Рівень тінізації доходів зведеного бюджету*	*взято показник за 2020 рік	34,10	34,10	34,10	8;6;3;2

Джерело: розраховано авторами на основі [11-12]

Згідно з аналізом індикаторів фінансової безпеки, представлених у табл. 3, у 2021–2023 роках спостерігається поступове зростання рівня монетизації економіки та зниження рівня дефіциту зведеного бюджету щодо ВВП, що свідчить про покращення фінансової стабільності. Водночас, частка боргового навантаження на бюджет та рівень податкового навантаження на економіку залишаються значними, що вимагає вдосконалення механізмів управління боргом та ефективності оподаткування.

Результати розрахунку інтегрального показника рівня фінансової безпеки згідно з ваговими коефіцієнтами індикатора наведені в табл. 4.

Таблиця 4

Аналіз інтегрального показника фінансової безпеки за 2021–2023 рр.

Індикатор	Значення вагового коефіцієнта	2021	2022	2023
1	2	3	4	5
I ₁	0,0872	3,31	4,20	4,10
I ₂	0,0870	2,65	3,68	4,13
I ₃	0,0718	0,25	1,17	1,46
I ₄	0,0699	0,71	1,94	2,09
I ₅	0,0829	4,06	6,50	7,00
I ₆	0,0472	0,40	0,25	0,27
I ₇	0,0907	2,42	2,35	2,27

продовження табл. 4

1	2	3	4	5
I ₈	0,0919	0,18	0,19	0,21
I ₉	0,0713	2,49	1,76	1,94
I ₁₀	0,0886	0,33	0,23	0,24
I ₁₁	0,0981	1,15	0,84	0,68
I ₁₂	0,0705	0,34	1,06	1,31
I ₁₃	0,0429	1,46	1,46	1,46
Інтегральний показник фінансової безпеки		19,73	25,64	27,15

Джерело: побудовано авторами

Аналіз інтегрального показника фінансової безпеки за 2021–2023 роки (табл. 4) свідчить про поступове зростання рівня фінансової безпеки, що підтверджується збільшенням інтегрального показника з 19,73 у 2021 році до 27,15 у 2023 році. Таке покращення обумовлене позитивною динамікою більшості індикаторів, зокрема зниженням рівня дефіциту бюджету до ВВП, боргового навантаження, що свідчить про підвищення ефективності бюджетної та податкової політики держави.

Дослідивши фінансовий характер розвитку економіки України за період 2021–2023 рр. можна сформулювати рекомендації щодо покращення фінансової безпеки країни в розрізі податкових інструментів. Зокрема, підвищення ефективності державної податкової політики, на нашу думку, має передбачати:

- регулярний аналіз ефективності податкової політики та її впливу на фінансову безпеку держави;
- реалізацію програм навчання для підприємців щодо податкового законодавства та їх прав і обов'язків;
- визначення оптимальних податкових ставок для різних категорій платників, що сприятиме збільшенню надходжень до бюджету без негативного впливу на економічний розвиток (наприклад, запровадження прогресивної шкали оподаткування з ПДФО і майнових податків).

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, податкова політика відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової безпеки України під час війни. Зниження ділової активності та зростання ризиків спричинили скорочення надходжень, однак впровадження податкових преференцій дало змогу частково компенсувати втрати, а впровадження цифрових сервісів сприяло підвищенню прозорості адміністрування, покращення доступності та швидкості взаємодії органів ДПС з громадянами і бізнесом.

При цьому, пріоритетами податкової служби має залишатися боротьба з ухиленням від сплати та прозоре адміністрування. Для забезпечення фінансової безпеки ДПС варто забезпечувати оптимізацію роботи, підвищувати кваліфікацію кадрів і розвивати цифрові податкові сервіси, що сприятиме стабільним надходженням до бюджетів усіх рівнів та економічному зростанню.

Література

1. Ситник Н. С., Гукалюк А. Ф., Стасишин А. В., Слобода Л. Я. Фінансова безпека держави : навчальний посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2024. 680 с.
2. Товстуха Д. О. Роль податкової політики у забезпеченні фінансово-економічної безпеки держави. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 5. С. 628-35. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.97>.
3. Ясько І. Зниження податків – стежка до раю? *Юридична газета*. 20.03.2023. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/znizhennya-podatkov--stezhka-do-rayu.html> (дата звернення: 25.01.2025).
4. Державна податкова служба України : офіційний сайт. URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення: 15.01.2025).
5. Електронні сервіси ДПС. *Петрівська селищна рада*. URL: <https://pt-rada.gov.ua/elektronni-servisi-dps/> (дата звернення: 28.01.2025).
6. Вінокуров Я. Уряд майже вдвічі збільшив оклади податківцям. *Економічна правда*. 18 липня 2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/07/18/716843/> (дата звернення: 29.11.2024).
7. Зарплати держслужбовців: як змінилися доходи працівників державного сектору. *Системи для бізнесу*. URL: <https://sys2biz.com.ua/news/zarplaty-derzhsluzhbovtziv-yak-zminylysia-dohody-pratsivnykiv-derzhavnogo-sektoru/> (дата звернення: 29.01.2025).
8. Тетянич Ю. Повернення довоєнної системи оподаткування: що це означає. *Укрінформ*. 27.07.2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3741242-povernenna-dovoennoi-sistemi-opodatkuvannya-so-ce-oznae.html> (дата звернення: 25.01.2025).

9. Державний веб-портал бюджету для громадян : офіційний сайт. URL: <https://openbudget.gov.ua> (дата звернення: 29.01.2025).
10. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 22.12.2024).
11. Національний банк України : офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 22.12.2024).
12. Міністерство фінансів України : офіційний сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/> (дата звернення: 22.12.2024).

References

1. Sytnyk, N.S., Hukaliuk, A.F., Stasyshyn, A.V. and Sloboda, L.Ya. (2024), *Finansova bezpeka derzhavy* [Financial security of the state], tutorial, LNU im. Ivana Franka, Lviv, Ukraine, 680 p.
2. Tovstukha, D.O. (2024), "The Role of Tax Policy in Ensuring the Financial and Economic Security of the State", *Analitichno-porivnialne pravoznavstvo*, no. 5, pp. 628-635, DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.97>.
3. Yasko, I. (2023), "Tax Reduction – Path to Paradise?", *Yurydychna hazeta*, available at: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/podatкова-praktika/znizhennya-podatkov--stezhka-do-rayu.html> (access date January 25, 2025).
4. "State Tax Service of Ukraine : official website", available at: <https://tax.gov.ua/> (access date January 15, 2025).
5. Petrivska selyshchna rada (2024), "DPS Electronic Services", available at: <https://pt-rada.gov.ua/elektronni-servisi-dps/> (access date January 28, 2025).
6. Vinokurov, Ya. (2024), "The government almost doubled the salaries of tax officials", *Ekonomichna pravda*, available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/07/18/716843/> (access date November 29, 2024).
7. Systemy dla biznesu (2024), "Salaries of civil servants: How the income of public sector employees has changed", available at: <https://sys2biz.com.ua/news/zarplaty-derzhsluzhbovtziv-yak-zminylysia-dohody-pratsivnykiv-derzhavnogo-sektoru/> (access date January 29, 2025).
8. Tetianych, Yu. (2023), "The return to the pre-war taxation system: What does it mean?", *Ukrinform*, available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3741242-povernenna-dovoennoi-sistemi-opodatkuvanna-so-ce-oznae.html> (access date January 25, 2025).
9. "State Budget Web Portal for Citizens : official website", available at: <https://openbudget.gov.ua> (access date January 29, 2025).
10. State Statistics Service of Ukraine : official website", available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (access date December 22, 2024).
11. "National Bank of Ukraine : official website", available at: <https://bank.gov.ua> (access date December 22, 2024).
12. "Ministry of Finance of Ukraine : official website", available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/> (access date December 22, 2024).

Назаркевич І.Б., Олійник О.І.

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мета. Дослідження впливу податкової політики на формування фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану.

Методика дослідження. Використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження, зокрема: діалектичний метод – для системного вивчення ролі податкової служби у фінансовій безпеці держави в умовах воєнного стану; монографічний метод – для дослідження специфіки податкової політики в кризових умовах; методи аналізу та синтезу – для детального вивчення джерел податкових надходжень та основних напрямів діяльності податкової служби; порівняльний аналіз – для зіставлення податкових надходжень за період 2021–2023 років.

Результати дослідження. У ході дослідження було визначено вплив податкової політики на фінансову безпеку України в умовах воєнного стану. Встановлено, що ефективна робота податкової служби, впровадження цифрових інструментів адміністрування податків і тимчасові податкові пільги дозволили частково компенсувати втрати державного бюджету. Аналіз податкових надходжень за 2021–2023 роки дав змогу виявити ключові тенденції: зменшення надходжень у 2022 році через кризу та часткове їх відновлення у 2023 році завдяки адаптації бізнесу до умов війни та зміни ринкової кон'юнктури. Розрахунок індикаторів фіскальної безпеки показав зростання рівня фіскальної стабільності, що свідчить про ефективність застосованих заходів. Запропоновано рекомендації щодо підвищення ефективності державної податкової політики, спрямованої на підтримку економічної стабільності у кризових умовах.

Наукова новизна результатів дослідження. Вперше обґрунтовано причинно-наслідкові зв'язки впливу податкової політики на фінансову безпеку в умовах воєнного стану, що, на відміну від існуючих підходів, дає змогу більш точно оцінювати вплив податкових рішень на стабільність національної економіки. Удосконалено підхід до аналізу структури і динаміки податкових платежів, що дає змогу комплексно оцінювати їхній характер та наслідки для фінансової стійкості держави. Набуло подальшого розвитку інтегрування даних податкових надходжень, бюджетного дефіциту та боргового навантаження для розрахунку інтегрального показника фінансової безпеки України, що сприяє підвищенню ефективності державної податкової політики в умовах кризових явищ.

Практична значущість результатів дослідження. Результати дослідження можуть бути використані для розробки стратегій фінансової безпеки в умовах кризи та сприяти стабільності державного бюджету України.

Ключові слова: податкова служба, фінансова безпека, воєнний стан, податкова політика, цифровізація, адміністрування податків, бюджетні надходження, економічна стабільність, податкові пільги, електронні сервіси, фінансова безпека.

Nazarkevych I.B., Oliinyk O.I.

THE INFLUENCE OF TAX POLICY ON THE FORMATION OF THE FINANCIAL SECURITY OF THE STATE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

Purpose. The aim of the article is to determine the influence of tax policy on the formation of Ukraine's financial security in the conditions of martial law.

Methodology of research. General scientific and specialized research methods were used, including: the dialectical method – for the systematic study of the role of the tax service in ensuring the state's financial security in the conditions of martial law; the monographic method – for examining the specifics of tax policy in crisis conditions; methods of analysis and synthesis – for a detailed study of sources of tax revenues and the main activities of the tax service; comparative analysis – to compare tax revenues during 2021–2023.

Findings. The study identified the impact of tax policy on Ukraine's financial security in the conditions of martial law. It was established that the effective work of the tax service, the introduction of digital tools for tax administration, and temporary tax incentives partially offset the losses of the state budget. The analysis of tax revenues for 2021–2023 revealed key trends: a decrease in revenues in 2022 due to the crisis and their partial recovery in 2023 due to business adaptation to war conditions and changing market conditions. The calculation of fiscal security indicators showed an increase in the level of in fiscal stability, highlighting the effectiveness of the measures implemented.

Recommendations are proposed to increase the effectiveness of state tax policy aimed at supporting economic stability in crisis conditions.

Originality. For the first time, the causal relationships of the impact of tax policy on the formation of financial security in the conditions of martial law were substantiated, which, unlike existing approaches, allows for a more accurate assessment of the impact of tax decisions on the stability of the national economy. The approach to analyzing the structure and dynamics of tax payments and their nature in the conditions of martial law was improved, which allows for a comprehensive assessment of their nature and consequences for the fiscal sustainability of the state. The integration of data on tax revenues, budget deficit and debt burden for calculating the integral indicator of fiscal security of Ukraine has been further developed, which contributes to increasing the effectiveness of state tax policy in times of crisis. Recommendations for improving the efficiency of state tax policy were proposed. The research results emphasize the critical importance of tax policy for economic stabilization in crisis conditions.

Practical value. The study's findings can be used to develop financial security strategies in crisis conditions and support the stability of Ukraine's state budget.

Key words: tax service, financial security, martial law, tax policy, digitalization, tax administration, budget revenues, economic stability, tax incentives, electronic services, fiscal security.